

Møde i Nationalparkrådet den 19. marts 2024

Endeligt referat

Udsendt 4. april 2024

Mødetid: 19. marts 2024 kl. 17.00

Mødested: Esbjerg Park, Stormgade 200, 6700 Esbjerg

Deltagere: Medlemmer af Nationalparkrådet for Nationalpark Vadehavet samt sekretariatet (afbud fra Jens L Hansen, Søren Christensen, Henrik Mikaelson og Marianne T Tølbøll)

Mødeleder: Jens Lorenzen, formand for rådet

Referent: Alette Houman Dyhrfjeld

Bilag: Bilag udsendt med den endelige dagsorden

Deltageroversigt:

Ribemarsken, formand	Jens Lorenzen	
Vadehavets Bådklubber, næstformand	Steffen Steffensen	
Museerne i Vadehavsområdet	Anne Marie Ludvigsen	AFBUD
Danmarks Fiskeriforening	Pau Schramm	AFBUD
Dansk Botanisk Forening	Søren Vinding	
Destination Vadehavskysten	Hans Peter Folmann	
Aarhus Universitet, Bioscience	Thomas Bregnballe	
Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse	Mads Møller Jepsen	
GEUS	Verner Brandthage Ernstsen	AFBUD
LAG Fanø/Varde	Preben Friis-Hauge	
LAG Tønder/Haderslev	Johanne Marie Ludvigsen	
FLAG	Ole Jacobsen	
Lokalarkiverne	Jytte Knudsen	
Marsken omkring Sneum Å	Kurt Aakjær	
Region Syddanmark	Poul Erik Jensen	AFBUD
Det Rådgivende Udvalg for Tøndermarsken	Jens Møller	AFBUD
Det Rådgivende Udvalg for Vadehavet	Lasse H Schouesboe	AFBUD
Business Esbjerg	Troels Larsen	AFBUD
Vadehavets FormidlerForum	Bente Krog Bjerrum	
Vadehavskunstnerne	Daisy Dahl	
Skallingen, Ho og Oksbøl	Anne Marie Slaikjær	Skype
Varde Ådal	Hans Julius Jakobsen	
Marbækområdet	Carsten Mathiesen	Ikke til stede
Fanø	Torben Korsgaard	AFBUD
Fanø	Julie Aalund Sørensen	Ikke til stede
Ribemarsken	Kent Rygaard	
Mandø	Poul Erik Fredskild	
Rømø	Christiane Terhart	AFBUD
Rømø	Henrik Manø Stenrøjl Kristensen	
Tøndermarsken	Kurt Schmidt	AFBUD
Tøndermarsken	Anette Liljensøe	

Praktiske oplysninger:

Selve mødet starter kl. 17.30 og forventes afsluttet senest kl. 20.30. Der serveres en let anretning bestående af en let anretning og sodavand fra kl. 17.00 – 17.30. Der vil under mødet være kaffe/the/vand og sødt til rådighed.

Punkter på dagsordenen:

Punkt 1 - Velkomst og godkendelse af dagsorden - Beslutningspunkt (5 min.)

Motivering:

Jens Lorenzen byder velkommen og dagsordenen godkendes.

Referat:

Jens Lorenzen bød velkommen og orienterede om, at der var en del afbud. Han opfordrede rådets medlemmer til at læse årsrapporten, som var delt ud og især Ledelsesorienteringen, som gør status på detailniveau på økonomi, organisation, aktiviteter og kommunikation.

Jens Lorenzen spurgte om rådet kunne godkende dagsordenen. Det bekræftede rådet.

Beslutning:

- Dagsordenen blev godkendt.

Punkt 2 - No go zoner i naturen – Beslutningspunkt – anbefaling til bestyrelsen (70 min.)

Motivering:

Thomas Bregnballe og John Frikke vil komme med et oplæg, hvorefter rådets medlemmer skal drøfte emnet og komme med en anbefaling til bestyrelsen.

Referat:

Jens Lorenzen forklarede, at bestyrelsen havde bedt rådet komme med en anbefaling i forhold til om der skal være "no go zoner" i naturen.

Thomas Bregnballe indledte med at forklare, at der skal tages særlige hensyn, hvis man vil bevare visse naturtyper og arter. Da færdsel og menneskelige aktiviteter i naturen finder sted i voksende omfang, kan zonerings indgå som et redskab til beskyttelse af særligt vigtige områder. Det kan f.eks. være for yngle- og trækfugle, sæler samt særlige arter og naturtyper, men John Frikke og Thomas Bregnballe fokuserede på fugle i deres oplæg.

Erfaringen viser, at hvis man kan holde folk på faste stier og få dem til at opleve derfra, kan man sikre, at mange naturtyper og arter trives langt bedre. I Tyskland og Holland styrer man gæsternes færden langt mere end i Danmark og vi kan få inspiration og erfaring fra vores kolleger i disse lande.

Rådet fik forelagt eksempler, som de kunne tage en drøftelse ud fra, og overveje om og hvordan man skal zonere. Emnet er desuden oplagt at drøfte nu, da Miljøstyrelsen skal revidere Vadehavs bekendtgørelsen, som bl.a. omfatter en zonerings i forhold til færdsel, friluftsliv og jagt. Nationalpark Vadehavets sekretariat arbejder med zonerings i forbindelse med kystfugleprojektet, hvor vi beskytter strandrugende fugle på forskellig vis. Det kan være svært at se, at der er ynglefugle på stranden og det er ikke alle der får orienteret sig, før de går ud i naturen. Derfor må der i de mest benyttede kystområder informeres (bl.a. skilte) og hegnes om dem.

Vadehavs bekendtgørelsen indeholder en del zonerings, men Thomas Bregnballe mente, at mange af de besøgende ganske enkelt ikke kender til reglerne, hvorfor der burde orienteres og skiltes langt bedre. Herudover er det væsentligt, at der er konsekvenser, hvis gæsterne gør noget ulovligt.

I forhold til ynglende kystfugle er skiltning godt men hegning bedre, og begge dele i kombination bidrager et stykke ad vejen. Opførelsen af særlige rævesikre hegn med strøm er godt og virker overfor både mennesker, hunde og prædatorer. Det har man fået bekræftet bl.a. ved at måle

unglesucceserne og ved sætte vildtkameraer op, som både filmer forstyrrelser og viser, hvor mange unger fuglene får på vingerne.

John Frikke viste en film, som viser hvor ofte en rugende præstekrave forstyrres af gæster og løse hunde, og hvad det har af følger for den og dens afkom. Man kan se den lille film her: [Film om rugende fugle](#)

Trækfuglene forstyrres også af gæster på kysten. Sæsonen er blevet længere, samtidig med at der løbende kommer flere og nye aktiviteter til. Forstyrrelserne medfører ofte, at fuglene bruger energi på at flytte sig flere gange om dagen. Der blev vist en ny film af Kim Fischer, hvor biler og mennesker skræmmer fuglene på vingerne på Fanø Strand. Meget sker af ren og skær uvidenhed blandt gæsterne.

Der er et nyt stort projekt på vej, hvor AU (Aarhus Universitet) og samarbejdspartnere, bl.a. Nationalpark Vadehavet, over flere vil år undersøge zoner og hvordan det virker. Man vil eksempelvis i 2025 og 2026 lede færdslen uden om to områder hvor fuglene raster, så man kan afdække, om det har en effekt.

Derefter blev Rådet opdelt i grupper, som blev bedt komme med eksempler på konflikt mellem menneskelige aktiviteter og natur, hvor zoner kunne være en løsning. Herudover blev de især bedt drøfte fordele og ulemper ved permanente og midlertidige zoner.

Grupperne kom med følgende forslag/kommentarer:

Gruppe 1:

Midlertidige zoner er fint, men der ligger en kæmpe opgave i formidlingen.

Det vil være en god ide at inddrage lokalbefolkningen i formidlingsopgaven, så der opstår et øget ejerskab til problemstillingen.

Gæsterne kan og vil gerne hjælpe naturen. Udfordringerne skal formidles, og 'on location' er godt. Formidlingen kan ske via telefoner, skilte, brochurer i sommerhuse samt skiltning på stedet.

Mange forstyrrer af uvidenhed.

Gruppe 2:

Gæsterne kan advares med en lyd via en app, hvis de nærmer sig "no go zoner". Lidt à la No-fence. Alle udlejningsbureauer kan opfordre til, at gæsterne downloader app'en.

Den lille video som blev vist på mødet formidler uden tekst, det er oplagt, at filmen kan hentes via en QR kode. Også som QR-kode i kombination med skilte.

Det vil være fint med en velkomsthilsen på telefonen, som når man krydser grænsen til Tyskland. Zonerne skal være midlertidige og efter behov.

Gruppe 3:

Er enig med de øvrige, men påpeger, at der er en opgave i at finde de rigtige løsninger.

Destination Vestkysten har en app med seværdigheder og aktiviteter, her kan man måske tilføje codes of conduct og zoner. Det skal være simpelt og nemt at forstå. Man skal ikke brede for meget ud på en gang – tag et emne ad gangen.

Det kræver mere end frivillige kræfter at opretholde hegning.

Regenerativ turisme en mulighed og en vej frem. Men der skal "manpower" til.

Gruppe 4:

Foreslog fodhegn, som holder folk inde på stien, uden at forstyrre udsynet.

Gruppen påpegede, at Naturstyrelsen ikke har ressourcer til at vedligeholde stier, men at det er vigtigt med stier.

Formidle inden folk ankommer til Vadehavet.

Digitale hegn via QR-koder m.v. også en mulighed.

Xenia Salomonsen nævnte Green Nudging-projektet, hvor vi forsøger at udvikle værktøjer via mobiltelefonen som styrer gæsterne der hen hvor vi gerne vil have dem, samtidig med at de får en god naturoplevelse.

Flere i rådet udtrykte også, at emnet godt kan tåle at blive drøftet mere igennem med flere eksempler på hvordan man kan arbejde positivt med zonerings.

Beslutning:

- Rådet anbefalede zonerings som en mulighed, især midlertidig zonerings.

Bilag:

2.1 Zonerings som et redskab til reguleringen af færdsel i forhold til fugle- og dyrelivet i NPV

Punkt 3 – Kystvandrådet og dets arbejde ved Preben Friis-Hauge og Xenia Salomonsen – Orienteringspunkt (30 min.)

Motivering:

Kystvandrådet blev i 2023 nedsat for at afdække veje til at opnå målopfyldelse af EU's vandrammedirektiv for et sundt vandmiljø for Vadehavet.

Ved orienteringen vil processen blive gennemgået ligesom der vil blive givet en orientering om resultaterne af kystvandrådets arbejde.

Referat:

Preben Friis-Hauge orienterede om Kystvandrådet Vadehavet, som han har været formand for. Kystvandrådene er en del af en aftale om grøn omstilling, hvor man skal afdække om der kan findes flere og andre veje til at opnå målopfyldelsen af EU's Vandrammedirektiv.

Man ønskede lokal viden og forskningsviden i spil med henblik på at foretage fagligt og lokalt funderede analyser af kystvande, og herunder udarbejde forslag til et indsatsprogram, som sikrer målopfyldelse i Vadehavet i 2027.

Initiativet var en projektordning, hvor der blev nedsat 4 kystvandråd i Ringkøbing-Skjern Kommune, Viborg Kommune, Vadehavskommuner og Odense kommune.

Ud over de organisationer der var udpeget, var der andre der ønskede at være med. Nogle var der plads til, mens andre blev orienteret løbende, for at Kystvandrådet ikke blev alt for stort. De kunne ikke sidde i rådet, men deres bidrag blev taget med i arbejdet via opfølgingsmøder.

Vadehavet er et specielt vandområde som kan opdeles i fire områder der modtager vand via Grådyb, Knude Dyb, Juvre Dyb og Lister Dyb.

Preben Friis-Hauge orienterede om, hvad Kystvandrådet havde peget på i forhold til mulighed for reduktion af fosfor, kvælstof, klorofylmåling mv. En anbefaling som blev til med hjælp fra SEGES, AU, GEUS, DTU og DHI.

Processen var ret kort. Den varede 9 måneder og ud over at kunne sende en anbefaling ind til Miljøstyrelsen, gav arbejdet også god viden til forskerne og de deltagende interessenter.

Eksempelvis viste det sig, at nogle forskere ikke havde medtaget drænsystemer i deres arbejde, uagtet at store dele af de ferskvandssystemer/oplande som sender vand ud i Vadehavet, er drænede. Derfor måtte nogle forskere lige justere deres beregninger.

Preben Friis-Hauge opsummerede den væsentligste del af anbefalingen: *"Der målrettes en primær indsats på de kollektive virkemidler, hvor etableringen af vådområder intensiveres for at reducere kvælstofudledningen. Herudover søges en begrænsning af fosforudledning igennem træbeplantning, etablering af okkeranlæg, randzoner og skovrejsning. For de dyb, hvor de*

kollektive virkemidler ikke opnår at hente restindsatsbehovet, har Kystvandrådet indstillet, at virkemidler på markfladen tages i brug for at levere den resterende del”.

Der har været stor interesse for arbejdet fra Grøn treparts side og rådet og forskerne har arbejdet hurtigt.

Xenia Salomonsen supplerede, at Simon Simonsen samt Marco Brodde har været repræsentanter fra Nationalparkfond Vadehavet ved kystvandrådsmøderne, hvorfor oplægget i dag vil være baseret på den endelige afrapportering der er lavet. Xenia Salomonsen har ikke deltaget i forløbet. Hun inviterede til, at rådsmedlemmerne kontakter hende ved uddybende spørgsmål til rapporten. Hun indledte sit oplæg med at forklare, hvad Kystvandrådet var udsprunget af samt hvad kystvandrådet har udarbejdet i løbet af ét år. Hun nævnte at Vadehavets tilstand er kritisk i forhold til kvælstofudledning mv.

Arbejdet med Kystvandrådet har, udover det som Preben Friis-Hauge forklarede tidligere, også haft det formål at afdække om der er kvælstoftilførsel andre steder fra end danske vandløb. Dette bl.a. fordi det vil spille ind på om der er andre veje til at nå målopfyldelse i forhold til vandplanerne om en ”god økologisk tilstand” af kystvandet ved Vadehavet, udover at kun håndtere de danske udledninger, herunder at identificere, hvor meget Vadehavet påvirkes af næring udefra (Tyskland og Holland).

Xenia Salomonsen forklarede kort om nogle af de termer der benyttes i rapporten, bl.a. CAP, kollektive virkemidler og diffuse kilder. CAP – Den fælles landbrugspolitik – er EU's landbrugspolitik.

I Danmark ønskes der en god økologisk tilstand af vandet. Tilstanden er pt. ringe eller dårlig, og målet med de nye vandmiljøplaner er at forbedre tilstanden, så den i 2027 er i god tilstand. Oplandsområderne er opdelt i 4 områder afhængigt af hvor tilstrømningen kommer fra. Man kan finde tilstanden, potentialet mv. i rapporten fra Kystvandrådet for Vadehavet, her: [Rapport Kystvandrådet](#)

Rapporten er opbygget i 7 kapitler, hvor der har været indkaldt forskere til at varetage afdækningen af særlige emner. Grundet den afsatte tid på blot 30 minutter til oplægget havde Xenia Salomonsen valgt at fokusere på to afsnit i rapporten: ”Model for fosforkilder i det åbne land” og ”Biogeokemisk modellering af Vadehavet”. De fem vigtigste/mest betydningsfulde diffuse kilder til fosforudledning er erosion, udvaskning til dræn, tab gennem makroporer til dræn, tab fra dyrket organisk jord og tab via brinkerosion. Brinkerosion har betydning for den mængde fosfor der tilføres vandområdet. For at undgå brinkerosion kan man plante træer på brinkerne, da træernes rødder holder på brinken. Potentielle vandløbsvirkemidler er udover plantning af brinker, også sandfang, okkerfældningsanlæg, restaurering af vandløb og genslyngning af vandløb. Sandfang samler sediment med fosfor som kan fjernes manuelt. Okkerfældningsanlæg nedsætter transporten af fosfor. I forhold til den biogeokemiske modellering, viste Xenia Salomonsen en model, hvor det fremgår, at strømmen omkring Vadehavet i trilateral regi primært er nordgående og at tilførslen derfor også kommer fra Holland og især Tyskland.

Kystvandrådet har indstillet et scenarie for hvert af de fire dyb, som der er stor forskel på. Herunder etablering af vådområder og træplantning ved vandløb. Da man vurderer, at det lave scenarie er mest realistisk at opnå, er det det man anbefaler. Derudover at der indføres en incitamentsmodel, hvor der honoreres for indsatser: ”... på markfladen, for drænvirkemidler, vandløbsindsatser og yderligere kollektive indsatser generelt...” (Kystvandløbsrapport, 2023) I rapporten fremgår det også, at der hverken har været tid eller ressourcer til at gennemføre

specifikke scenarier, som har fokus på punktkilder (områder der kan udlede meget mere end andre områder).

Thomas Bregnballe spurgte hvad det lave scenarie betyder.

Xenia Salomonsen svarede at det betyder bl.a. at der minimum træplantes svarende til 5 % langs vandløbene i de fire dyb, etableres okkeranlæg, sandfang, skovrejsning og randzoner.

Ud over anbefalet scenarie, er Kystvandrådet kommet med 7 anbefalinger, herunder at ålegræs fremover kan indgå som en måleparameter for god økologisk tilstand i Vadehavet, at der sættes flere målestationer op, opkøbes dambrug, at der arbejdes med en adaptiv tilgang i forholdet mellem virkemidler for det kollektive, og den resterende indsats.

Miljøstyrelsen har pr. 31/12-2023 modtaget rapporter samt evaluering af kystvandrådets arbejde og gennemgår nu de fire rapporter i forbindelse med "second opinion" vurderinger.

Thomas Bregnballe spurgte til de kollektive tiltag – om det er kommunerne der opkøber landområder.

Preben Friis-Hauge forklarede, at man i Varde har lavet rigtig mange vådområdeprojekter, hvor kommunen har hjulpet lodsejerne med papirarbejdet, da det er en vanskelig proces at omlægge arealer. Men også, at man har erfaret, at den hurtigste vej til, at der sker noget er, at gå udenom Landbrugsstyrelsen, dvs. tage fat i de lodsejere der vil noget og så gå i gang.

Søren Vinding har set på de oplysninger der er sendt ud på MiljøGIS. Han var faldet over ukloakerede husstande, dem er der mange af i nationalparken. Her ledes spildevand direkte ud i naturen. Det er oplagt at se på det.

Preben Friis-Hauge opfordrede til, at naturudvalget tager emnet op.

Bilag:

3.1 Kommissorium for Kystvandrådet Vadehavet

3.2 "Vadehavet rummer mere end vi aner!"

Punkt 4 – Meddelelser - Orienteringspunkt (40 min.)

Motivering:

Kort orientering fra formanden, bestyrelses- og udvalgsrepræsentanter samt sekretariatet.

- Nyt fra formanden
- Orientering fra bestyrelsen v/Jens Lorenzen og Anne Marie Ludvigsen
- Nyt fra Partnerudvalget v/Johanne Ludvigsen og Bente Bjerrum
- Nyt fra Skibet v/Steffen Steffensen
- Nyt fra Kulturudvalget v/Ole Jacobsen og Daisy Dahl
- Nyt fra Naturudvalget v/Thomas Bregnballe og Søren Vinding
- Nyt fra Forskningsudvalget v/Xenia Salomonsen
- Nyt fra Sekretariatet: Ledelsesorientering

Referat:

• Nyt fra formanden

Jens Lorenzen opfordrede til, at man studerer årsrapporten samt ledelsesberetningen.

• Orientering fra bestyrelsen v/Jens Lorenzen

Jens Lorenzen henviste til referatet fra bestyrelsesmødet og orienterede om den kommende workshop med bestyrelsen, hvor ideerne til den kommende plan skal prioriteres. Mødet er den 11. april i Ribe.

• Nyt fra Partnerudvalget v/Johanne Ludvigsen og Bente Bjerrum

Johanne Ludvigsen havde deltaget i et partnerkursus, for at erfare, hvad man lærer som ny partner. Man bliver orienteret om billedmateriale, porte, fugle og natur. Partnerne får en god indføring i Vadehavet. Det var en rigtig god oplevelse og partnerudvalget vil se på, hvordan man holder vidensniveauet oppe.

Søren Christensen havde i forbindelse med sine partnerbesøg erfaret, at partnerne har et stort ønske om samarbejde med hinanden.

Peter Saabye Simonsen fortalte i den forbindelse, at han og Søren Christensen netop havde været på Fanø, hvor nogle partnere med NPV-bestyrelsesmedlem Mille Larsen havde sat sig sammen, for at se på hvordan de kan blive mere grønne.

Bente Krog Bjerrum fortalte, at der netop har været partnerdag, en rigtig fin dag med bæredygtighed i fokus. Partnerudvalget skal på de kommende møder drøfter den nye struktur, som ligger under VaBene projektet.

• **Nyt fra Skibet v/Steffen Steffensen**

Steffen Steffensen orienterede om, at der siden sidste møde har været 3 arbejdsdage ombord. Der mødes 6-8 frivillige hver gang. Den 5. marts var der sæsonopstartsmøde, hvor man gennemgik sejladsen, beviser mv. En del af de frivillige skal på kursus i søsikkerhed og brandbekæmpelse i april og i maj skal skibet på værft. I forbindelse med værftsopholdet skal skibet synes på land, her skal blandt andet foretages tanksyn. En inspektør fra Søfartsstyrelsen syner først skibet på land, herefter synes procedurer og APV'er på skibet i samarbejde med mandskabet på vandet.

Alette Houman Dyhrfeldt er i gang med at indhente børneattester, som er et krav til de frivillige. Den første sejltur er primo maj og Steffen Steffensen kunne orientere om, at han sidste år havde 21 sejldage og 8 arbejdsdage på skibet.

• **Nyt fra Kulturudvalget v/Anne Husum Marboe**

Anne Husum Marboe fortalte, at der var møde i kulturudvalget i januar. Udvalget har koncentreret sig om input til den nye plan og deres anbefaling er, at der kommer en øget formidling af kulturindsatsen.

Udvalget har afsluttet projektet "Kunst, kulturarv og kobbersnepper" og er ved at rejse eksterne midler til et nyt projekt om bygningskultur.

• **Nyt fra Naturudvalget v/Thomas Bregnballe og Søren Vinding**

Udvalget har brugt tid på at lære hinanden at kende. Der er pt. ingen formand i naturudvalget. Udvalget har arbejdet med forslag til den kommende plan.

Thomas Bregnballe fortalte, at torsdag i sidste uge indledte Aarhus Universitet et nyt fireårigt projekt med midler fra Aage V Jensens fond, som skal afklare hvordan stigende vandspejl påvirker Vadehavet. Man vil undersøge sedimenter og bunddyr og undersøge hvordan vaden på transekterne har udviklet sig over tid og hvilken betydning det har haft for fuglene.

Kystdirektoratet er også involveret i projektet. Herudover vil man se på, om vandspejlstigningerne vil stige hurtigere. Man forventer, at vaden vil være dækket af vand i længere perioder i fremtiden. Her vil man undersøge om digerne med fordel kan trækkes ind i landet. Man vil i forbindelse med projektet se på erfaring fra vores nabolande.

• **Nyt fra Forskningsudvalget v/Xenia Salomonsen**

Der har været Forskningsdag med omkring 160 deltagere. Det var en rigtig fin dag, til trods for, at lokalerne ikke var helt optimale. Der var et bredt udvalg af oplæg og forskningsudvalget glæder sig til at afholde forskningsdagen igen næste år.

Forskningsudvalget holdt møde i forlængelse af Forskningsdagen. Her drøftede man mulige samarbejdsprojekter – flere i udvalget er med i det af Thomas Bregnballe før omtalte projekt.

Udvalget havde også drøftet den kommende plan og forventer at komme med input til den. Jens Lorenzen roste forskningsdagen som han fandt nørdet men på den rigtige måde.

• **Nyt fra Sekretariatet: Ledelsesorientering**

Peter Saabye Simonsen spurgte om der var spørgsmål til ledelsesorienteringen. Det var ikke tilfældet.

Bilag:

4.1 Ledelsesorientering fra bestyrelsesmødet den 20. februar 2024

4.2 Referat af bestyrelsesmødet den 20. februar 2024

4.3 Årsrapport 2023

Punkt 5 – Forslag til punkter til næste møde - Beslutningspunkt (10 min.)

Motivering:

Der er tidligere foreslået:

- Ekstern ekspert fortæller om el-kabler fra offshoreanlægs mulige påvirkning af naturen under vandet.
- Drøftelse af mobilhomes.
- Orientering om snæbel.
- Orientering om PFAS.
- Revision af forretningsordenen.
- Indarbejdelse af FN's 17 verdensmål i Nationalpark Vadehavets arbejde.
- Nationalparkens holdning til jagt på naturprojekters arealer.

Referat:

Jens Lorenzen orienterede om, at rådet skulle komme med forslag til mødet den 13. juni og forklarede, at emnet omkring mobilhomes ikke ville blive taget op nu, fordi der arbejdes med det i en række andre sammenhænge, hvor der bl.a. vil blive indsamlet viden om emnet.

Steffen Steffensen foreslog, at man følger op på emnet omkring "no go zoner".

Thomas Bregnballe foreslog, at man i den forbindelse ser på hvordan man griber det an i Tyskland og Holland.

Peter Saabye Simonsen kunne fortælle, at nationalparken får besøg fra Holland den 22. april.

Johanne Ludvigsen spurgte om verdensmålene skal tænkes ind i den kommende plan. Vi kan måske tage nogle af dem ud og arbejde med dem vi finder relevante?

Peter Saabye Simonsen forklarede, at der løbende har været talt om hvordan vi kan arbejde med de 17 verdensmål, hvordan man gør dem operationelle og vælge dem ud man relevante. Men han mente dog, at de 17 ydre mål var mindre interessante end de indre mål for udvikling.

Rådet drøftede kort målene, bæredygtighed, deres opgave som rådsmedlemmer samt revision af forretningsordenen.

Beslutning:

Rådet valgte at lade forslagene stå på listen og ønskede at arbejde med følgende emner på det kommende møde:

- "no go zoner" i naturen
- jagt på naturprojekters arealer

Punkt 6 – Eventuelt (5 min.)

Motivering:

Rådet kan her komme med meddelelser mv.

Der er følgende events og møder inden næste møde:

11. april – Prioritering af ideer til ny plan

23. maj – Naturmødet

26. maj – Nationalparkdag

Rådet bedes komme med forslag til hvor årets ekskursion i efteråret kunne gå hen.

Referat:

Hans Peter Folmann spurgte hvad der sker på nationalparkdagen og hvor det foregår.

Peter Saabye Simonsen forklarede, at nationalparkdagen er international og at den altid falder den 24. maj. I Nationalpark Vadehavet har man dog valgt at fejre den samme dag som Marbækdagen, som i år falder 26. maj. Med de begrænsede ressourcer sekretariatet har, har man valgt at udbyde en pulje, hvor aktører rundt om i hele Vadehavsområdet kan søge tilskud til aktiviteter og events, som så fungerer som en fejring af nationalparkdagen. Peter Saabye Simonsen henviste til Bente Krog Bjerrum, som forklarede, at partnere kan søge midler og arrangere noget i forbindelse med nationalparkdagen, som formidler og fejrer nationalparken. Det har Tønninggård gjort flere gange og det er en fin måde at få noget til at ske på.

Hans Peter Folmann vil gerne promovere dagen på destinationens kanaler. Det kvitterede Peter Saabye Simonsen for og sagde, at det vil Jens L. Hansen følge op på.

John Frikke orienterede om, at græsningsforeningen holder generalforsamling i Alslev forsamlingshus. Man kan nå at melde sig ind i foreningen og deltage i mødet (20. marts). Læs mere og meld dig ind via [Vadehavsgræsnings hjemmeside](#)

Bente Krog Bjerrum fortalte, at der i den kommende weekend er festivas og indvielse af porte ved Højer Mølle

https://www.facebook.com/events/3218110258333950/?acontext=%7B%22event_action_history%22%3A%5B%7D

og Blåvand [Åbning af port Blåvand](#)

Peter Saabye Simonsen bad rådet om ideer til årets ekskursion. I 2023 besøgte vi Sønderside og Myrthuegård.

Jens Lorenzen foreslog at vi ser den nye sø, Juvre Engsø, på Rømø og måske kunne man se steder, hvor turisterne slider på naturen, hvor og hvordan der skiltes mv.

Ole Jacobsen foreslog [Klimatorium](#) i Lemvig, som er en bygning hvor kommunen, Aarhus Universitet med flere er gået sammen om et klimaværksted.

Hans Julius Jakobsen foreslog [Roborghus](#), som har været en stor ladeplads og er et historisk spændende område.

Peter Saabye Simonsen erindrede om, at hvis man har lyst til at deltage i [Naturmødet](#) er det stadig muligt, vi skal blot have en hurtig tilbagemelding. Vi sørger for transport og program og spiser aftensmad i Hirtshals sammen med de øvrige nationalparkeres bestyrelser og råd.

Jens Lorenzen takkede for fremmødet.